IT-TFITTXIJA "TAL-LHUD" GĦAL ĠESÙ FL-EVANĠELJU SKONT SAN ĠWANN

Rev Dr Martin Micallef OFMCap

It-tema tat-tfittxija ippreżentata permezz tal-użu tal-verb bil-Grieg *zeteo* hija waħda li tiddomina l-paġni tal-Evanġelju skont San Ġwann. Dan l-evanġelista jurina li hemm min qed "ifittex" lil Ġesù biex isir dixxiplu tiegħu, jiġifieri għal raġunijiet pożittivi. Fl-istess Evanġelju naqraw ukoll li oħrajn fittxew lil Ġesù biex jaqbduh jew biex joqtluh. Fil-fatt meta nqisu l-użu ta' dan il-verb fir-Raba' Evanġelju nindunaw, li aktar hemm minn dawn ir-referenzi negattivi milli dawk pożittivi. F'dan l-artiklu sejrin naraw kif San Ġwann jiddedika numru ta' kapitli li fihom jiddominaw kontroversji ħorox kontra Ġesù u kif dawn wasslu biex "il-Lhud" jagħmlu numru ta' tentattivi ħalli jaqbdu jew joqtlu lil Ġesù.

Tentattivi inutli

It-tema tat-tfittxija tal-"Lhud"[1] hija sostanzjalment ippreżentata mill-kapitli 5 u 7-8 tal-Evanġelju skont San Ġwann. F'dawn il-kapitli nsibu noti differenti li fihom naqraw kif "il-Lhud" bdew ifittxu li joqtlu lil Ġesù.[2] Hekk per eżempju, naqraw f'5:18 - "U minħabba f'hekk il-Lhud wisq iżjed minn qabel bdew ifittxu li joqtluh, mhux biss għax kien jikser is-Sibt, imma wkoll għax lil Alla kien jgħidlu Missieru u jqis ruħu daqs Alla." Il-Kapitlu 7 huwa miżgħud b'dawn ir-referenzi sa mill-ewwel vers fejn naqraw: "Wara dan, Ġesù baqa' jdur fil-Galilija, għax ma riedx joqgħod idur fil-Lhudija billi l-Lhud kienu qegħdin ifittxu li joqtluh."[3] Fil-versi 9 u 10 għandna żewġ noti oħra simili meta Ġesù jgħid lil-"Lhud" - "'Il-Liġi mhux Mosè tahielkom? U madanakollu ħadd minnkom ma jħares il-Liġi. Għaliex qegħdin tfittxu li toqtluni?' Qalulu n-nies: 'Int għandek xitan fik! Min qiegħed ifittex li joqtlok?'"[4]

Permezz ta' dawn ir-referenzi, l-Evanġelista San Ġwann joħloq atmosfera ta' oppożizzjoni kontra Ġesù. Id-diversi kwestjonijiet li nsibu hawn jikkonċentraw il-figura ta' Ġesù jew aħjar l-affermazzjonijiet li permezz tagħhom Ġesù jistqarr li hu ġie mingħand il-Missier jew li hu Alla.[5] Ħafna mill-istudjużi tar-Raba' Evanġelju huma tal-fehma li dawn il-kwestjonijiet jirriflettu aktar dak li kien qed jiġri fi żmien meta kien qed jinkiteb dan l-Evanġelju milli ċ-ċirkustanzi storiċi li fihom għex Ġesù.[6]

Minkejja r-referenzi għall-attentati diversi min-naħa tal-"Lhud" biex joqtlu lil Ġesù, ir-Raba' Evanġelista jdoqq l-istess nota: dawn l-attentati sfaw kollha fix-xejn "għax is-siegħa tiegħu kienet għadha ma waslitx."[7] Minħabba f'hekk naqraw ukoll li kull darba Ġesù kien jaħrab jew jinħeba minn dawn l-attentati kontra tiegħu.[8] Ir-referenza għas-"siegħa" ta' Ġesù f'dawn l-ispjegazzjonijiet hija waħda li rridu nifhmuha f'rabta mal-passjoni u l-mewt tiegħu li f'dan l-Evanġelju huma ppreżentati bħala l-waqt "tal-glorifikazzjoni ta' Ġesù."[9]

Il-falliment tat-tentattivi diversi min-naħa tal-"Lhud" biex joqtlu lil Ġesù mela, jurina l-impossibilità tal-bniedem quddiem il-pjan ta' Alla. Is-siegħa ta' Ġesù tasal meta xi Griegi xtaqu jaraw lil Ġesù u quddiem din it-talba, Ġesù jistqar: "Waslet is-siegħa li fiha Bin il-bniedem ikun igglorifikat."[10] Minn issa l-quddiem allura ser naqraw kif il-pjanijiet tal-għedewwa ta' Ġesù li fittxew li joqtluh iseħħu tassew. Imma mqar f'dan kollu, l-Evanġelista San Ġwann jurina li dan seta' jseħħ bl-approvazzjoni ta' Ġesù. Hekk naqraw, per eżempju, fl-episodju tal-arrest fejn Ġesù huwa ppreżentat f'kontroll ta' dak kollu li jkun qed jiġri.[11]

"Xejn ma tfittxu l-glorja li tiġi mingħand Alla waħdu" (Ġw 5:44)

L-Evanġelista San Ġwann joħloq kuntrast sottili bejn l-affermazzjonijiet ta' Ġesù li fihom huwa jistqarr id-dipendenza tiegħu fuq il-Missier - "Jien ma nista' nagħmel xejn minn rajja"[12] u li "Jiena ma nieħu ebda glorja mill-bnedmin"[13] - mal-akkużi li Ġesù jagħmel kontra "l-Lhud" - "Imma kif jista' jkun li temmnu, intom li tieħdu l-glorja mingħand xulxin, waqt li xejn ma tfittxu l-glorja li tiġi mingħand Alla waħdu?"[14] Affermazzjoni analoga għal din l-akkuża nsibuha fil-konklużjoni tal-ministeru pubbliku ta' Ġesù: "għalihom kienet aktar għażiża l-glorja tal-bnedmin mill-glorja ta' Alla."[15]

F'din il-valutazzjoni ta' Ġesù kontra "il-Lhud," huwa kien qed ifisser il-mod kif huma baqgħu ma emmnux

fih bħala l-Mibgħut tal-Missier. Ġesù jagħmel dan b'affermazzjoni akbar meta juri l-kapaċità tiegħu li jaqra qalb il-bniedem: “imma jien lilkom nafkom, naf li l-imħabba ta' Alla ma tinsabx fikom.”[16] Dak li kien jonqoshom “il-Lhud' kien li jmorru għandu biex jiksbu s-salvazzjoni. Hekk jgħidilhom Ġesù: “Madanakollu ma tridux tiġu għandi biex ikollkom il-ħajja”[17] anke jekk “intom tistudjaw l-Iskrittura, għax taħsbu li fiha hemm il-ħajja ta' dejjem: din tagħti xhieda għalija.”[18] Ġesù jkompli juri li l-attakki tagħhom kontrih huma riżultat tal-fatt li huma qatt ma emmnu li ġie f'isem il-Missier: “Jien ġejt f'isem Missieri, u intom ma lqajtunix; jekk ħaddieħor jiġi f'ismu stess, intom tilqgħu.”[19]

F'din l-atmosfera ta' konflitti jispikka ħafna l-kliem iebes ta' Ġesù kontra “il-Lhud” kif insibuh fil-Kapitlu 8. Hawnhekk Ġesù jakkużahom li huma la kienu jafu lilu u lanqas il-Missier: “Li kieku kontu tafu lili, kontu tkunu tafu lil Missieri wkoll.”[20] Ġesù jkompli jakkużahom li lanqas lil Alla ma kienu jafu: “Li kieku kelli nagħtu glorja lili nnifsi, il-glorja tiegħi ma kienet tkun tiswa xejn. Imma dak li lili qiegħed jagħtini l-glorja huwa l-Missier, dak li intom tgħidu li huwa Alla tagħkom, u madanakollu ma għaraftuhx.”[21] Dan kollu jwassal biex Ġesù jakkuża lil-“Lhud” bħala wlied ix-xitan. Nistgħu ngħidu bla tlaqliq li dan huwa wieħed mill-aktar versi ħorox li nsibu fil-letteratura biblika u li wassal biex diversi awturi akkużaw lil dan l-Evanġelista b'anti-semitiżmu: “Intom ġejjin minn missierkom, li hu x-xitan, u x-xewqat ta' missierkom tridu tagħmlu. U dan kien qattiel sa mill-bidu u qatt ma żamm mal-verità, għax il-verità ma tinsabx fih.”[22]

"Għad tfittxuni u ma ssibunix" (Ġw 7:34)

Minkejja l-oppożizzjoni ħarxa li Ġesù kellu jaffaċja mil-"Lhud" naqraw ukoll li kienu ħafna dawk li emmnu f'Ġesù.[23] Dan kollu qajjem biża' akbar fl-awtoritajiet reliġjużi Lhud li bagħtu l-għassiesa tagħhom biex jarrestaw lil Ġesù.[24] Għalkemm dan il-pjan falla, huma jirnexxielhom jagħmlu dan aktar tard. Dan iseħħ fir-rakkonti tal-passjoni u l-mewt ta' Ġesù. Fuq il-livell esterjuri dawn il-persuni, mela, jidher li kienu qed jirnexxu fil-pjanijiet tagħhom. Minkejja dan, l-Evanġelista San Ġwann b'mod sottili jurina li hemm protagonista ieħor li kien qed imexxi kollox u li l-pjanijiet tiegħu kienu għal kollox differenti.

Dan il-protagonisa jismu Ġesù li lil dawk ta' madwaru jgħidilhom: "Ftit ieħor baqagħli magħkom, u mbagħad nerġa' mmur għand min bagħatni."[25] Għal ħames darbiet oħra Ġesù jtenni kliem simili għal dan. L-ewwel huwa jindirizza lil-"Lhud" - "Jiena mmur, u intom għad tfittxuni, imma għad tmutu fid-dnub tagħkom. Fejn sejjer jien intom ma tistgħux tiġu."[26] It-tieni, huwa jkellem il-folla dwar dan: "Ftit ieħor baqagħlu magħkom id-dawl."[27] Imbagħad għal tliet darbiet Ġesù jtenni kliem simili lid-dixxipli:

"Uliedi, ftit ieħor se ndum magħkom, intom tfittxuni, u bħalma għedt lil Lhud, hekk ukoll ngħid issa lilkom: Fejn sejjer jien, intom ma tistgħux tiġu."[28]

Dan huwa kliem li min semgħu baqa fid-dlam u ma fehmux, tant illi l-Evanġelista jagħtina wkoll ir-reazzjoni ta' dawk li semgħuh: "Il-Lhud bejniethom bdew jgħidu: 'Mela fejn sejjer dan, biex m'aħniex se nsibuh? Jaqaw sejjer għand dawk li huma mxerrda fost il-Griegi u jgħallem lill-Griegi? Dan xi kliem hu li qal, 'Għad tfittxuni u ma ssibunix,' u 'Ma tkunux tistgħu tiġu fejn inkun jien'?"[29]

Xi kummentarju jinterpretaw dan il-kliem ta' Ġesù f'rabta mal-mument tal-ġudizzju fejn dawk li jippruvaw ifittxuh issa jkun tard wisq għalihom.[30] Oħrajn iżda jidhru li huma aktar korretti meta jinterpretaw dan il-kliem bħala kliem ta' urġenza jew stedina biex nemmnu f'Ġesù; jekk le imbagħad jista jkun tard wisq għalina.[31] Fuq l-istess linji għandna xi ħaġa tixxiebah fil-kobta tal-Għerf. "Imbagħad isejħuli, imma jien ma nweġibhomx; ifittxuni, imma ma jsibunix."[32]

Bla dubju li l-Evanġelista San Ġwann kien jaf tajjeb li l-kelma ta' Ġesù se tkun dejjem imħabbra fil-komunità nisranija u f'dan is-sens it-tfittxija għal Ġesù tibqa' dejjem possibbli. Madanakollu, l-Evanġelista jiġbed l-attenzjoni li r-rivelazzjoni hija ġrajja storika li dehret fil-persuna ta' Ġesù. Għalhekk dawk li warrbu lilu u

l-kelma tiegħu kienu qed iqegħdu lilhom infushom barra s-salvazzjoni.[33] Dan minħabba li għall-Evanġelista San Ġwann il-ġudizzju qed isir issa: dawk li jemmnu fih huma diġà salvati filwaqt li dawk li ma jemmnux huma diġà ikkundannati.[34]

Referenzi

1 Fl-istudji Bibliċi huwa rikkomandat li l-kelma "il-Lhud" tinkiteb dejjem fl-inverted commas biex nuru li m'aħniex nirreferu għal xi kategorija etnika. Dwar dan l-argument ara Robert Kysar, "Anti-Semitism and the Gospel of John," in Anti-Semitism and Early Christianity: Issues of Polemic and Faith, eds., C.A. Evans and D.A. Hagner (Philadelphia: Fortress, 1993), 113-127.

2 Għall-kummenti dwar dawn il-kapitli ara, Santi Grasso, Il Vangelo di Giovanni: Commento esegetico e teologico (Roma: Città Nuova, 2008).

3 Ġw 7:1.

4 Ġw 7: 25.30. Ara wkoll 8:37.40.

5 Fl-istudju tiegħu, A.E. Harvey, Jesus on Trial: A Study in the Fourth Gospel (London: SPCK, 1976), janalizza bir-reqqa dawn il-kwestjonijiet li jiddominaw dawn il-kapitli fl-Evanġelju skont San Ġwann. Hemm diversi studji dwar il-Kristoloġija għolja ta' San Ġwann. Ara per eżempju, Stanley, E. Porter, John, His Gospel, and Jesus: In Pursuit of the Johannine Voice (Grand Rapids/Michigan/Cambirdge: Eerdmans, 2015).

6 Huma diversi l-istudji li jitrattaw l-identità tal-komunità ta' San Ġwann li kienet f'konflitt mas-Sinagoga Lhudija jiġifieri kontra l-istutuzzjonijiet formali reliġjużi Lhud minħabba l-identità ta' Ġesù bħala dak li ġie mibgħut mill-Missier tas-Sema. Wieħed mill-pijurnieri huwa J. Louis Martyn, History and Theology in the Fourth Gospel, 2nd ed. (Nashville: Abington, 1979).

7 Ġw 7:30. Ara wkoll 8:20.

8 Ġw 8:59. Dwar dan is-suġġett ara, M.W.G. Stibbe, "The Elusive Christ: A New Reading of the Fourth Gospel," in The Gospel of John as Literature: An Anthology of Twentieth-Century Perspectives (Leiden/New York: Brill, 1993), 231-248.

9 Dwar is-siegħa ta' Ġesù ara Ignace de la Potterie, The Hour of Jesus: Passion and the Resurrection of Jesus according to John - Text and Spirit (Middlegreen, Slough: St Paul's, 1990).

10 Ġw 12:23.

11 Ara Ġw 18:1-11.

12 Ġw 5:30.

13 Ġw 5:41.

14 Ġw 5:44.

15 Ġw 12:43.

16 Ġw 5:42.

17 Ġw 5:40.

18 Ġw 5:39.

19 Ġw 5:43.

20 Ġw 8:19.

21 Ġw 8:54-55.

22 Ġw 8:44. Fost dawk li jakkużaw lil San Ġwann b'anti-semitiżmu ara l-istudji miġburin f' Anti-Judaism and the Fourth Gospel, eds., Reimund Bieringer, Didier Pollefeyt, Frederique Vandescasteele-Vanneuville (Louisville/London: Westminister John Knox Press, 2001).

23 Ara per eżempju Ġw 7:31.

24 Ara Ġw 7:32.

25 Ġw 7:33.

26 Ġw 8:21.

27 Ġw 12:35.

28 Ġw 13:33. Ara wkoll 14:19; 16:16-22.

29 Ġw 7:35-36.

30 Ara C.K. Barrett, The Gospel according to St. John (London: SPCK, 1978), 268.

31 Ara Raymond E. Brown, The Gospel according to John 1-XII. Anchor Bible 29 (Garden City/New York: Doubleday, 1966), 1:348.

32 Prov 1:28.

33 Dwar dan il-punt ara, D. Mollat, L'évangile et les epîtres de Saint Jean (Paris: Ed. Du Cerf, 1973), 126.

34 Ara Ġw 21:31. Ara wkoll 5:21-27.